

PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

DYDD MAWRTH, 15 TACHWEDD 2022

Yn Cynghorydd Hugh Thomas(Cadeirydd)
bressenol:

Cynghorwyr Gavin McArthur, David Price, Dr. Janet Wademan,
Ahmed, Carr, Lewis, Moultrie, Palmer a/ac Williams

37 : YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB

Derbyniwyd ymddiheuriadau gan y Cynghorwyr Goddard a Waldron.

38 : DATGAN BUDDIANNAU

Nododd y Cynghorydd Palmer fuddiant personol yn Eitem 7 ar yr agenda gan fod aelod o'r teulu yn cael ei gyflogi yn y Gwasanaethau Plant.

39 : COFNODION

Cymeradwywyd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 27 Medi 2022 fel gwir gofnod, yn amodol ar ddau fân ddiwygiad teipio

40 : DATGANIAD CYFRIFON ARCHWILIEDIG DRAFFT - CRONFA BENSIWN CAERDYDD A BRO MORGANNWG

Derbyniodd y Pwyllgor y Datganiad Cyfrifon drafft diwygiedig ar gyfer Cronfa Bensiwn Caerdydd a'r Fro, oedd yn cynnwys diwygiadau yn deillio o'r adborth a gafwyd o ystyriaeth flaenorol y Pwyllgor o'r datganiadau ariannol drafft ar 19 Gorffennaf 2022. Derbyniodd y Pwyllgor hefyd Adroddiad Archwilio'r Cyfrifon drafft (ACI 260) ar gyfer 2021/22 mewn perthynas â Chronfa Bensiwn Caerdydd a Bro Morgannwg.

Gwahoddwyd Julie Rees o Archwilio Cymru i gyflwyno adroddiad archwilio ACI 260. Rhoddwyd gwybod i'r Aelodau bod y gwaith sy'n weddill mewn perthynas â chyfraniadau, incwm buddsoddi a rhwymedigaethau digwyddiadol a amlygwyd yn yr adroddiad drafft bellach wedi'u cwblhau. Gofynnwyd hefyd i'r Aelodau nodi, mewn perthynas â rhwymedigaethau digwyddiadol, y gofynnwyd am fwy o naratif ar GMP, sydd hefyd wedi'i gynnwys. Roedd yr adroddiad yn cynnig y dylid argymhell i'r Archwilydd Cyffredinol lofnodi barn archwilio anghymwys. Ni chafwyd unrhyw gamddatganiadau heb eu cywiro a chafodd y gwelliannau sylweddol eu cynnwys yn Atodiad 3 yr adroddiad.

Gwahoddodd y Cadeirydd gwestiynau am yr adroddiad. Gofynnodd yr Aelodau am eglurhad o'r rheswm dros y camddosbarthu gwerth £86 miliwn a amlygwyd yn Atodiad 3. Rhoddwyd gwybod i'r aelodau fod y camddosbarthu yn seiliedig ar ddehongliad yn hytrach na chamgymeriad codio. Cadarnhaodd swyddogion nad oedd y camddosbarthiad yn effeithio ar werth asedau net na pherfformiad y gronfa bensiwn.

PENDERFYNWYD - Bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio -

- (1) yn nodi'r Datganiad Cyfrifon Archwiliedig Drafft ar gyfer Cronfa Bensiwn Caerdydd a Bro Morgannwg;
- (2) yn nodi Adroddiadau Archwilio Cyfrifon Drafft 2020/21 (ACI 260) ar gyfer Cronfa Bensiwn Caerdydd a Bro Morgannwg;

41 : DIWEDDARIAD AR GYLLID GAN GYNNWYS MATERION GWYDNWCH

Cyflwynodd Chris Lee, Cyfarwyddwr Corfforaethol Adnoddau a Swyddog Adran 151, ddiweddariad ariannol yn cynnwys materion gwych a'r heriau ariannol sy'n wynebu'r awdurdod.

Rhodddwyd gwybod i'r Aelodau y byddai swydd Mis 6 yn cael ei hadrodd i'r Cabinet ar 17 Tachwedd 2022. Byddai gorwariant o £7.5 miliwn yn cael ei adrodd ym Mis 6 ar gyfer y flwyddyn bresennol. Tynnwyd sylw at y prif amrywiadau a'r rhesymau dros yr amrywiadau hynny. Roedd y rhain yn cynnwys amrywiadau mewn Rheolaeth Gorfforaethol, Datblygu Economaidd, Addysg a Gwasanaethau Plant.

Cafodd y Pwyllgor ddiweddariad hefyd ar y bwlch yn y gyllideb a ragwelir yn 2023/24 y rhagwelir y bydd yn fwy na £53 miliwn. Crynhowyd elfennau unigol y bwlch yn y gyllideb. Roedd y rhain yn cynnwys costau gweithwyr, chwyddiant prisiau, cyllid cyfalaf a phwysau galw am wasanaeth. Gofynnwyd i'r aelodau nodi mai'r bwlch a ragwelir yn y gyllideb o £53 miliwn oedd y sefyllfa ar ôl i gynnydd o 3.5% gan yr AEF gael ei gymhwyso.

Nodwyd hefyd y meysydd risg parhaus sy'n cael eu hadolygu ar hyn o bryd a'r gwaith a wnaed ar strategaeth y gyllideb ar gyfer 2023/24.

Gofynnodd yr Aelodau a oedd y codiad o 3.5% y tybir oedd mewn perygl o ystyried y datganiad cyllideb sydd i ddod gan Ganghellor y Trysorlys. Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol fod y ffigwr o 3.5% yn ffigwr dangosol a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru. Byddai angen cynnal asesiad o effaith datganiad y Canghellor ond yn amlwg roedd yna risg.

Gofynnodd yr Aelodau a oedd posibilrwydd o ddiswyddiadau gwirfoddol neu orfodol o ganlyniad i'r bwlch yn y gyllideb. Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol fod goblygiadau staffio yn debygol gan fod 70% o'r gyllideb gyffredinol yn seiliedig ar staff. Ar hyn o bryd roedd gwaith yn cael ei wneud i nodi lle y gellid diswyddo yn wirfoddol.

Gofynnodd y Pwyllgor am ragor o fanylion am y trefniadau llywodraethu sydd ar waith o ran datblygu cynigion i gwrdd â'r bwlch yn y gyllideb, yn enwedig cynigion sylweddol i newid gwasanaethau. Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol fod meysydd gwasanaeth yn gweithio i nodi opsiynau. Bydd yr opsiynau hynny'n cael eu hadolygu gan y Cabinet, fydd yn penderfynu a ydynt am gyflwyno'r newidiadau hynny i ymgynghoriad. Mae gofyniad bod proses ymgynghori effeithiol ar waith a bydd angen cynnal Aseidiadau o'r Effaith ar Gydraddoldeb cyn i'r Cyngor wneud penderfyniad ar strategaeth y gyllideb ym mis Mawrth 2023. Disgwylir y setliad

cyllideb dros dro gan Lywodraeth Cymru ar 13 Rhagfyr 2022 a bydd hyn yn rhoi mwy o sicrwydd ar lefel y bwlch yn y gyllideb a gofynion newid gwasanaethau.

PENDERFYNWYD – Y dylid nodi'r adroddiad.

42 : ADRODDIAD HANNER BLWYDDYN

Gofynnwyd i'r Pwyllgor nodi Adroddiad Canol Blwyddyn Rheoli'r Trysorlys 2022/23/ Roedd yr adroddiad yn nodi'r sefyllfa o ran benthyca a buddsoddiadau ar 30 Medi 2022. Gwahoddwyd sylwadau cyn i'r adroddiad gael ei gyflwyno i'r Cyngor.

PENDERFYNWYD – Y dylid nodi'r adroddiad.

43 : DIWEDDARIAD AR YR AMGYLCHEDD RHEOLI CYFARWYDDIAETH Y GWASANAETHAU PLANT

Nododd y Cynghorydd Palmer fuddiant personol yn yr eitem ganlynol yn unol â'r Cod Ymddygiad Aelodau gan fod aelod o'i deulu yn cael ei gyflogi yn y Gwasanaethau Plant.

Derbyniodd y Pwyllgor adroddiad yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am yr amgylchedd rheoli yn y gyfarwyddiaeth Gwasanaethau Plant.

Gwahoddwyd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Plant i roi cyflwyniad. Rhoddwyd gwybod i'r Aelodau fod y Cyfarwyddwr wedi ail-lunio'r strwythur rheoli o fewn y gyfarwyddiaeth yn ddiweddar er mwyn ymateb i heriau galw am wasanaethau, gan gynnwys creu 2 swydd Rheolwr Gweithredol ychwanegol.

Rhoddodd y Cyfarwyddwr drosolwg o'r gwasanaeth a'i rwymedigaethau statudol. Amlygodd y Cyfarwyddwr y rheoliadau rheoli risg sydd ar waith ac yn cael eu gweithredu o fewn y Gyfarwyddiaeth. Rhoddwyd crynodeb o'r risgiau corfforaethol a chyfarwyddiaeth allweddol sydd wedi cael eu nodi. Cafodd yr aelodau hefyd fanylion y trefniadau sicrwydd uwch reolwyr a sicrwydd allanol sydd ar waith.

Gofynnodd yr Aelodau sut mae'r Gyfarwyddiaeth yn ymgymryd ag effaith risg o newidiadau cyllidebol, ac yn eu hasesu, ac a oedd y Cyfarwyddwr yn hyderus o'r prosesau. Dywedodd y Cyfarwyddwr fod cydbwysedd i'w daro rhwng y risg i'r plentyn a'r risg i ffactorau cyllidebol. Mae gwaith sylweddol yn cael ei wneud i ddatblygu gwasanaethau mewnol yng Nghaerdydd. Bydd hyn yn lleddfu'r risg o'r costau uchel sy'n gysylltiedig â darpariaeth gofal preswyl allanol i blant.

Gofynnwyd i'r Cyfarwyddwr roi manylion y llywodraethu ynghylch gwneud penderfyniadau, yn benodol ynghylch plant mewn lleoliadau preswyl. Hysbyswyd yr Aelodau bod pob penderfyniad i roi plentyn mewn gofal yn cael ei wneud gan yr Uwch Dîm Rheoli a bod pob penderfyniad yn cael ei oruchwylio. Mae lleoliadau cost uchel yn cael eu hadolygu'n wythnosol. Mae lleoliadau cost uchel iawn neu heb eu cofrestru yn cael eu hadolygu ddwywaith yr wythnos.

Gofynnodd yr Aelodau a ellid defnyddio unrhyw fesurau ataliol a fyddai'n helpu i leddfu'r cynnydd yn y galw. Dywedodd y Cyfarwyddwr fod angen gweithio gyda'i gilydd yn gorfforaethol i nodi arwyddion rhybudd cynnar, yn bennaf mewn ysgolion.

Cyfeiriodd yr Aelodau at drefniadau trin cwynion y Gyfarwyddiaeth. Nododd yr Aelodau eu bod yn debygol o ofyn am ragor o fanylion am y trefniadau hynny yn y dyfodol, er enghraifft sut mae'r trefniadau hynny'n cael eu hadolygu a'u hasesu ac a ydynt yn dilyn unrhyw safonau penodol. Derbyniodd y Cyfarwyddwr y pwynt a chytunodd bod angen mwy o ddealltwriaeth o'r cwynion a dderbyniwyd er mwyn gwella prosesau.

Gofynnodd Aelod a oedd dealltwriaeth o'r ffordd y mae amser gweithwyr cymdeithasol cymwys yn cael ei ddefnyddio ac i ba raddau y mae rheoleiddio a gweinyddu yn effeithio ar eu gallu i ddarparu gwasanaethau rheng flaen. Dywedodd y Cyfarwyddwr fod astudiaethau wedi dangos bod dros draean o amser gweithwyr cymdeithasol yn cael ei ddefnyddio yn ymwneud â biwrocratiaeth. Yng Nghaerdydd mae Cynorthwyrwyr Cymorth Gwaith Cymdeithasol wedi cael eu cyflwyno i helpu gyda'r tasgau hynny. Mae gweithgor cenedlaethol hefyd wedi'i sefydlu i ystyried y mater. Gofynnwyd i'r Aelodau nodi, pan gynhelir arolygiadau, eu bod yn canolbwyntio ar y cyfundrefnau rheoleiddio sydd ar waith ac nid ar y perthnasoedd cadarnhaol a sefydlir gyda phlant. Felly, mae angen sicrhau cydbwysedd rhwng bod yn barod ar gyfer 'arolygiad' ac anghenion teuluoedd.

Gofynnwyd i'r Cyfarwyddwr wneud sylwadau ar y risgiau sy'n gysylltiedig â defnyddio staff llai cymwys mewn swyddogaethau gofal cymdeithasol rheng flaen. Dywedodd y Cyfarwyddwr fod gan y rhan fwyaf o gynorthwyrwyr gwaith cymdeithasol radd a phrofiad yn gweithio mewn sectorau eraill, er nad oes ganddynt gymhwyster gwaith cymdeithasol. Mae tystiolaeth yn awgrymu eu bod yn effeithiol iawn. Derbyniodd y Cyfarwyddwr fod risg i staff anghofrestredig yn ymgymryd â gwaith y dylai gweithwyr cymdeithasol cymwys ei wneud. Mae'r awdurdod wedi ysgrifennu at Lywodraeth Cymru i'w hysbysu o'r gwaith y bydd staff anghofrestredig a chofrestredig yn ei wneud. Mae'r maes gwasanaeth yn cynorthwyo cynorthwyrwyr gwaith cymdeithasol heb gymhwysu i fod yn gymwys o fewn 3 blynedd. Mae Gofal Cymdeithasol Cymru hefyd yn datblygu cymhwyster a phecyn hyfforddi newydd ar gyfer Ymarferwyr Gofal Cymdeithasol.

PENDERFYNWYD – Y dylid nodi'r adroddiad.

44 : CAMAU ETO I'W CYFLAWNI

PENDERFYNWYD – Y dylid nodi'r adroddiad.

45 : GOHEBIAETH

PENDERFYNWYD – Y dylid nodi'r adroddiad.

46 : DIWEDDARIAD AR Y RHAGLEN WAITH

PENDERFYNWYD – Y dylid nodi'r adroddiad.

47 : EITEMAU BRYD (OS OES RHAI)

Dim eitemau bryd.

48 : DYDDIAD Y CYFARFOD NESAF

Mae'r cyfarfod nesaf wedi'i drefnu ar gyfer 29 Tachwedd 2022.

Daeth y cyfarfod i ben am 3.00 pm